

การศึกษาอนุกรมวิธานของปลาน้ำจืดในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก
Taxonomic Study on Freshwater fishes in The Eastern Area of Bangkok, Thailand

สิงหา วงศ์โรจน์¹ ทรรศนียา ศักดิ์ดี² และสุภาพร สุขสีเหลือง²

Singha Wongroj, Dhasaneeya Sakdee and Supaporn Suksileung

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและเก็บตัวอย่างปลาน้ำจืดในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกครอบคลุมพื้นที่เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก เขตมีนบุรี และเขตคลองสามวา ระบุชนิด จำนวนและจัดทำคู่มือวิเคราะห์ชนิดของปลาที่พบ เริ่มทำการศึกษาดังแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2547 รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี กำหนดสถานีเก็บตัวอย่างจำนวน 20 สถานี เก็บตัวอย่างเดือนละ 1 ครั้งต่อ 1 สถานี โดยใช้เครื่องมือประมงทั้งสิ้น 6 ชนิด ได้แก่ สวิง แห ข่าย ยอ อวนลากและลอบนอน

ผลการศึกษาพบปลาจำนวนทั้งสิ้น 19 วงศ์ 31 สกุล และ 42 ชนิด วงศ์ที่มีจำนวนชนิดที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ Cyprinidae พบ 16 ชนิด ชนิดที่พบจำนวนมากที่สุดคือ ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus* รองลงมาคือ ปลากะตือหม้อ *Trichogaster trichopterus* เครื่องมือประมงที่จับปลาได้หลากหลายชนิดที่สุดคือ แห ซึ่งจับได้จำนวน 20 ชนิด รองลงมาได้แก่ ยอ ซึ่งจับได้จำนวน 13 ชนิด

ABSTRACT

The objective of this study was to investigate freshwater fishes in the eastern area of Bangkok including Lad-krabang district, Nongjok district, Meanburee district, Klongsamva district. The identification and quantification of the fish were determined and a key was given for all species found. Sample were collected once a month from 20 study sites for one year during August 2003 to July 2004 by using six types of fishing gear such as dip net, drift net, cast net, fish net, scoop net and bamboo-stake trap.

Nineteen families, 31 genera and 42 species were found. The largest family was Cyprinidae which consisted of 16 species. The most abundant species were minnow (*Esomus metallicus*) and gouramy (*Trichogaster trichopterus*). The most effective two fishing gear were drift net and scoop net which 20 and 13 species of fish were collected respectively.

Key Words: freshwater fishes, the eastern area of Bangkok

S. Wongroj: s_wongroj@yahoo.com

¹ สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ARRI, Chulalongkorn University

² ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Biology, Faculty of Science, Srinakharinwirot University

คำนำ

กรุงเทพมหานคร จัดว่าเป็นพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและทำลายสภาพธรรมชาติที่มีอยู่เดิมไปมากที่สุดแห่งหนึ่ง เนื่องจากสภาพการถล่มทลายตัวของชุมชนมีแนวโน้มที่จะกระจายออกไปสู่พื้นที่แถบชานเมือง แม้จะมีการกำหนดผังเมืองขึ้นมาแล้ว แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมของพื้นที่บริเวณดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสาเหตุจากการยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการใช้ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมจังหวัดสมุทรปราการที่เคยปรากฏในผังเมืองรวม ต่อเนื่องจากพื้นที่อนุรักษ์ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแถบต่อเนื่องลงไปทางใต้จรดชายฝั่งทะเลหลัง พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา และเมื่อมีโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 ในพื้นที่น้ำหลวงบริเวณหนองงูเห่า ทำให้มีการสร้างคลังสินค้าและโรงงานอุตสาหกรรมและการก่อสร้างโครงการต่อเนื่องตามมาอีกมากมาย อาทิ ศูนย์การค้า โรงแรม เป็นต้น ผลจากปัญหาดังกล่าว กรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดผังเมืองให้มีการแบ่งพื้นที่ในส่วนต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่ออนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมตามชานเมืองเอาไว้ โดยข้อกำหนดของผังเมืองให้พื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย เขตมีนบุรี ลาดกระบัง คลองสามวา และหนองจอก เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม ตามประกาศผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 กฎกระทรวงที่ 414 (พ.ศ. 2542)

ปลาน้ำจืดจัดเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญต่อคนไทยมาเป็นเวลานาน จวบจนถึงปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์จากปลาน้ำจืดเพื่อการบริโภคและเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม จนถึงขั้นเพาะเลี้ยงเพื่อส่งเป็นสินค้าออกต่างประเทศ ดังนั้นปลาน้ำจืดจึงมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ระบบนิเวศและการอนุรักษ์ ทั้งยังเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสมดุลทางธรรมชาติที่ดี โดยทราบได้จากสภาพของความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพรรณปลาที่มีอยู่และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และการจะใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้ยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลเบื้องต้นของชนิดพรรณปลาพื้นเมืองที่พบตามธรรมชาติและชนิดที่นำเข้ามาจากต่างถิ่นเป็นข้อมูลสำคัญลำดับแรก(ชวลิต, 2540)

ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะมีการสำรวจพรรณปลาในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพื่อจะได้ทราบถึงจำนวนชนิด ขนาด ปริมาณปลาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน หรือส่งเสริมการเลี้ยงปลาบางชนิดที่กำลังลดน้อยลงหรือใกล้สูญพันธุ์ต่อไป อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับชาวบ้านบริเวณนี้ เพื่อจะได้จ่ายต่อการวางแผนในการที่จะพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งทำการประมงน้ำจืดที่สำคัญของกรุงเทพมหานครต่อไป

การศึกษานุกรมวิธานปลาน้ำจืดไทยมีการศึกษาครั้งแรกโดย Cuvier (1831) ได้ตั้งชื่อและให้คำบรรยายกับปลาชะโด โดยได้ใช้ชื่อว่า *Ophicephalus serpentines* (*Channa micropeltes*)

Hora (1940) ได้ตรวจสอบตัวอย่างจาก Smith และ Smith ที่รวบรวมได้ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมนชวล จำแนกได้เป็น 6 วงศ์ 7 สกุล 11 ชนิด ได้แก่ ปลาตะเพียนขาว *Barbodes gonionotus* ปลาตะเพียนทราย *Puntius leiocanthus* ปลาสลัด *Notopterus notopterus* ปลากะทิงเหว *Xenentodon cancilla* ปลาช่อน *Channa striata* ปลากะพง *Channa lucius* ปลาชะโด *Channa micropeltes* ปลาจิ้มฟันจระเข้ *Doryichthys boaja* ปลาหมอบ *Anabas testudineus* ปลากะดี่หม้อ *Trichogaster trichopterus* และปลากระดี่นาง *Trichogaster microlepis*

กรมประมง (2515) ทำการสำรวจพันธุ์ปลาสวยงามในกรุงเทพมหานคร สำรวจพบปลาน้ำจืด 19 สกุล 15 ชนิด ได้แก่ ปลาสลาด *Notopterus notopterus* ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus* ปลาชิวหางแดง *Rasbora borapetensis* ปลาตะเพียนขาว *Barbodes gonionotus* ปลากระมัง *Puntioplites proctozysron* ปลาสร้อยลูกกล้วย *Labiobarbus leptocheilus* ปลาหัวตะกั่ว *Aplocheilus panchax* ปลากระทิงเหว *Xenentodon cancilla* ปลาจิ้มฟันจระเข้ *Doryichthys boaja* ปลาเข็ม *Demogenys pusillus* ปลากริม *Trichopsis vittatus* ปลากระตี่นาง *Trichogaster microlepis* ปลากระตี่หม้อ *Trichogaster trichopterus* ปลากระสง *Channa lucius* ปลาชะโด *Channa micropeltes*

กฤษณา (2531) ศึกษาทางอนุกรมวิธานของปลาน้ำจืดในเขตจังหวัดนนทบุรี สามารถจำแนกปลาได้ทั้งหมด 11 อันดับ 23 วงศ์ 39 สกุล และ 51 ชนิด วงศ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ปลาตะเพียน รองลงมา คือ วงศ์ปลากระตี่

บุญรัตน์ และถวัลย์ (2534) ได้ทำการสุ่มตัวอย่างชนิดปลาในบึง มักกะสัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีจับด้วยกระแสไฟฟ้าครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นประจำทุกเดือน เป็นเวลา 11 เดือน สามารถเก็บตัวอย่างปลาได้ 5 วงศ์ รวม 8 ชนิด ได้แก่ ปลาตุ๊กต๋อย *Clarias macrocephalus* ปลานิล *Oreochromis niloticus* ปลาหมอไทย *Anabas testudineus* ปลาสลิด *Trichogaster pectoralis* ปลากระตี่หม้อ *Trichogaster trichopterus* ปลากระตี่นาง *Trichogaster microlepis* ปลากริม *Trichopsis vittatus* ปลาช่อน *Channa striata*

สิงหา (2544) ศึกษาอนุกรมวิธานปลาน้ำจืดในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยปลาน้ำจืดที่สำรวจพบมีจำนวนทั้งสิ้น 16 วงศ์ 26 สกุล 33 ชนิด และวงศ์ปลาตะเพียน Family Cyprinidae มีจำนวนชนิดมากที่สุด 11 ชนิด ส่วนปลาที่พบชุกชุมมากที่สุด ได้แก่ ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus* และปลากินยุง *Gambusia affinis*

วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาชนิดของปลา โดยนำตัวอย่างปลาที่เก็บได้มาวิเคราะห์ชนิด โดยใช้คู่มือประกอบการวิเคราะห์ชนิด เช่น คณะประมง (2538) ทรงพรรณ และคณะ (2529) ทวีศักดิ์ (2530) พนม และคณะ (2531) Jayaram (1981) Karnasuta (1993) Kottelat (1991b) Ng (1990) Roberts (1992) Rainboth (1996b) Smith (1945) Jalwar *et al.* (1916) Webber และ de Beaufort (1922) Nelson (1994)

คัดเลือกตัวอย่างปลาแต่ละชนิดเป็นตัวแทนศึกษาแล้วนับวัดสัดส่วนโครงสร้างภายนอกต่างๆที่สำคัญและแสดงสัดส่วนเป็นเปอร์เซ็นต์ของความยาวหัว (% head length, HL) และความยาวลำตัว (% standard length, SL) ตัวอย่างปลาที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาทางอนุกรมวิธาน ให้ตัวเลขไว้ในบัญชีรายชื่อพร้อมข้อมูลกำกับตัวอย่างและเก็บไว้ในห้องเก็บรักษาตัวอย่าง ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยกำหนดรหัสของตัวอย่างเป็น SWU และใส่เลขรหัสเริ่มตั้งแต่ 1000 และจัดทำบัญชีรายชื่อปลาที่สำรวจพบของแต่ละสถานีและแต่ละเดือน

ผลการศึกษา

จากการเก็บตัวอย่างปลาในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกพบปลาจำนวน 19 วงศ์ ได้แก่ วงศ์ปลากราย Notopteridae วงศ์ปลาตะเพียน Cyprinidae วงศ์ปลาแขยง Bagridae วงศ์ปลาตุ๊ก Clariidae วงศ์ปลาสร้อย Pangasiidae วงศ์ปลาเทศบาล Loricariidae วงศ์ปลากระทิงเหว Belonidae วงศ์ปลาเข็ม

Hemirhamphidae วงศ์ปลาหัวตะกั่ว Aplocheilidae วงศ์ปลาจิ้มฟันจระเข้ Syngnathidae วงศ์ปลาไหล Synbranchidae วงศ์ปลาหลด Mastacembelidae วงศ์ปลาแป้น Ambassidae วงศ์ปลาเสือพ่นน้ำ Toxotidae วงศ์ปลานิล Cichlidae วงศ์ปลาบู่ Eleotridae วงศ์ปลาหมอ Anabantidae วงศ์ปลากะดี่ Belontiidae และวงศ์ปลาช่อน Channidae รวมทั้งหมด 42 ชนิด ชนิดที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ Cyprinidae พบจำนวน 16 ชนิด รองลงมาได้แก่วงศ์ Belontiidae พบจำนวน 4 ชนิด ที่เหลือเป็นปลาจาก วงศ์อื่นๆ อีกรวม 32 ชนิด

วิจารณ์ผลการศึกษา

การศึกษานุกรมวิธานของปลาน้ำจืดในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกในช่วงเวลา 1 ปี พบปลาจำนวน 19 วงศ์ 31 สกุล 42 ชนิด วงศ์ที่มีจำนวนชนิดที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ปลาตะเพียน Cyprinidae พบจำนวน 16 ชนิด รองลงมาได้แก่วงศ์ปลากะดี่ Belontiidae พบจำนวน 4 ชนิด ปลาที่พบจำนวนตัวมากที่สุดคือ ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus*

จากการศึกษาชนิดปลาในกรุงเทพมหานครในอดีตที่ผ่านมา Hora (1940) ได้ตรวจสอบตัวอย่างที่เก็บจาก Smith และ Smith ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบปลาน้ำจืดทั้งสิ้น 22 วงศ์ 33 สกุล 47 ชนิด ซึ่งเป็นชนิดที่ซ้ำกับการศึกษาครั้งนี้ 6 วงศ์ 7 สกุล 11 ชนิด ได้แก่ ปลาตะเพียนขาว *Barbodes gonionotus* ปลาตะเพียนทราย *Puntius leiacanthus* ปลาสลัด *Notopterus notopterus* ปลากะพงเหว *Xenentodon cancilla* ปลาช่อน *Channa striata* ปลากะสง *Channa lucius* ปลาชะโด *Channa micropeltes* ปลาหมอ *Anabas testudineus* ปลากะดี่หม้อ *Trichogaster trichopterus* ปลากะดี่นาง *Trichogaster microlepis* และปลาจิ้มฟันจระเข้ *Doryichthys boaja*

พบว่าการศึกษาชนิดปลาในกรุงเทพมหานครโดย Hora (1940) มีความหลากหลายของชนิดพรรณปลามากกว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีเพียง 11 ชนิดเท่านั้นที่พบซ้ำกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ความแตกต่างดังกล่าวนี้อาจเนื่องจากระยะเวลาและพื้นที่การศึกษาในครั้งนี้น้อยกว่าพื้นที่ที่ Hora เคยทำการศึกษา ส่วนชนิดที่พบเพิ่มในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แต่ไม่พบจากการศึกษาของ Hora เนื่องจากปลาหลายชนิดเป็นปลาน้ำจืด เช่น ปลาเทศบาลและปลานิล ปัจจุบันมีการนำเอาปลาต่างถิ่นเข้ามาเลี้ยงเป็นจำนวนมาก เมื่อมีการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ ปลาต่างถิ่นเหล่านี้สามารถแพร่พันธุ์และเพิ่มจำนวนได้มาก ทำให้ปลาที่มีอยู่เดิมลดจำนวนลงหรือหมดไปจากแหล่งที่มีอยู่เดิม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเช่นการขยายตัวของชุมชนซึ่งมีแนวโน้มที่จะกระจายออกไปสู่พื้นที่แถบชานเมือง แม้จะมีการกำหนดผังเมืองขึ้นมาแล้วแต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมของพื้นที่บริเวณดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสาเหตุจากการยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการใช้ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมจังหวัดสมุทรปราการที่เคยปรากฏในผังเมืองรวมต่อเนื่องจากพื้นที่อนุรักษ์ ในบริเวณกรุงเทพมหานครเป็นแถบต่อเนื่องลงไปทางใต้จรดชายฝั่งทะเลหลัง พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา และเมื่อมีโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 ในพื้นที่น้ำหลวงบริเวณหนองงูเห่าทำให้มีการสร้างคลังสินค้า โรงงานอุตสาหกรรมและการก่อสร้างโครงการต่อเนื่องตามมาอีกมากมาย อาทิ ศูนย์การค้า โรงแรม เป็นต้น

การสร้างประตูระบายน้ำขึ้นในจุดต่างๆของกรุงเทพมหานครซึ่งรองรับน้ำที่ไหลมาจากทางด้านเหนือ (จากจังหวัดปทุมธานี) และทางตะวันออก (จากจังหวัดฉะเชิงเทรา) ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนชนิดของ

ปลาเปลี่ยนแปลง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบมากมาย การปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน และสารพิษตกค้างจากการทำการเกษตรในพื้นที่ รวมทั้งโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 บริเวณหนองงูเห่า นอกจากนี้เมื่อถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปีประตูระบายน้ำจะปิดลง ทำให้ปริมาณน้ำในพื้นที่ต่างๆ จะค่อยๆ ลดลง เมื่อน้ำจากทางตอนเหนือไม่มีการไหลลงมาได้น้ำในพื้นที่ให้ออกสู่ทะเล อ่าวไทยทางตอนใต้ของกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการได้แล้ว ทำให้ปลาในกรุงเทพมหานครไม่มีการอพยพย้ายถิ่นออกไปยังพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำสูงกว่าได้ ดังนั้นจึงอาจส่งผลกระทบต่อความหลากหลายของชนิดพรรณและปริมาณปลาในพื้นที่ดังกล่าวได้

นอกจากนี้ สิงหา (2544) ศึกษาอนุกรมวิธานปลาน้ำจืดในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยปลาน้ำจืดที่สำรวจพบ มีจำนวนทั้งสิ้น 16 วงศ์ 26 สกุล 33 ชนิด ซึ่งชนิดที่ไม่ซ้ำกัน 16 ชนิด และมีชนิดที่ซ้ำกับการศึกษาครั้งนี้ 26 ชนิด มีจำนวนชนิดมากที่สุด 11 ชนิด ส่วนปลาที่พบชุกชุมมากที่สุดได้แก่ ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus* และ ปลากินยุง *Gambusia affinis*

จะเห็นได้ว่าการศึกษาของ สิงหา (2544) เป็นการศึกษาหลังจากมีการสร้างประตูระบายน้ำแล้ว และอยู่ในช่วงที่มีการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ อาทิ การก่อสร้างท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 ซึ่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ นี้ยังคงเกิดขึ้นอยู่จนถึงปัจจุบัน ทำให้ผลการศึกษาอนุกรมวิธานของปลาน้ำจืดในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกครั้งนี้ พบความหลากหลายของชนิดพรรณใกล้เคียงกับการศึกษาอนุกรมวิธานปลาน้ำจืดในพื้นที่เขตลาดกระบัง (สิงหา, 2544) ปริมาณชนิดที่พบมากขึ้นในครั้งนี้อาจเนื่องจากการสำรวจและเก็บตัวอย่างครอบคลุมพื้นที่มากกว่าและจำนวนครั้งที่ออกเก็บตัวอย่างมากกว่า มีการเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 20 สถานี เดือนละ 1 ครั้งต่อหนึ่งสถานี ช่วงระยะเวลาการเก็บตัวอย่าง 1 ปี ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ส่วนการเก็บตัวอย่างปลาน้ำจืดในพื้นที่เขตลาดกระบัง คราวก่อนทำการเก็บตัวอย่างทั้งสิ้นเพียง 4 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2543 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2543

สรุป

จากการเก็บตัวอย่างปลาในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกพบปลาจำนวน 19 วงศ์ วงศ์ปลาน้ำจืดที่พบหลากหลายชนิดที่สุดคือ วงศ์ปลาตะเพียน Cyprinidae พบทั้งสิ้น 16 ชนิด วงศ์ที่พบความหลากหลายรองลงมาคือ วงศ์ปลากระดี่ Belontiidae พบจำนวน 4 ชนิด

ปลาที่พบจำนวนมากที่สุดคือ ปลาชิวหนวดยาว *Esomus metallicus* มีจำนวน 686 ตัว รองลงมาคือ ปลากระดี่หม้อ *Trichogaster trichopterus* ซึ่งพบทั้งสิ้นจำนวน 521 ตัว และปลาที่พบจำนวนตัวเพียงตัวเดียวมีทั้งสิ้น 6 ชนิด ได้แก่ ปลาแปบ *Paralaubuca typus* ปลาตะเพียนทราย *Puntius* sp. ปลาสร้อยนกเขา *Osteochilus hasselti* ปลาสร้อยลูกกล้วย *Labiobarbus leptocheilus* ปลายี่สก *Labeo rohita* และ ปลาแป้นแก้ว *Ambassis siamensis*

ชนิดปลาที่พบเพียง 1 เดือน และ 1 สถานี มีทั้งสิ้น 11 ชนิด ได้แก่ ปลาแปบ *Paralaubuca typus* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนธันวาคม 2546, ปลาตะเพียนทราย *Puntius brevis* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547 ปลาสร้อยนกเขา *Osteochilus hasselti* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547 ปลาสร้อยลูกกล้วย *Labiobarbus leptocheilus* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนตุลาคม 2546 ปลายี่สก *Labeo rohita* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนสิงหาคม 2546 และ *Xenentodon cancila* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547 ปลาจิ้มฟันจระเข้

Doryichthys boaja จำนวน 4 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547 ปลาแบนแก้ว *Ambassis siamensis* จำนวน 1 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547 ปลาเสือพ่นน้ำ *Toxotes chatareus* จำนวน 3 ตัว พบในเดือนตุลาคม 2546 ปลาบุพราย *Oxyeleotris marmorata* จำนวน 3 ตัว พบในเดือนสิงหาคม 2546 ปลาชะโด *Channa micropeltes* จำนวน 2 ตัว พบในเดือนมกราคม 2547

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา น่วมจ้อย. 2531. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของปลาน้ำจืดในเขตจังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาชีววิทยา]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะประมง. 2528. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คู่มือวิเคราะห์พรรณปลา
- จินดา เทียมเมธ. 2525. มีนวิทยา. คณะประมง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชวลิต วิทยานนท์, จรัลธาดา กรรณสูต และจากรุจินต์ นภีตะภัก. 2541. ความหลากหลายชนิดของปลาน้ำจืดในประเทศไทย. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
- ชัยชาญ มหาสวัสดิ์ และ ส่งศรี มหาสวัสดิ์. 2529. ชนิดเครื่องมือใช้ทำการประมงพื้นบ้าน. วารสารเกษตรศาสตร์ 2529:1-109.
- ทวีศักดิ์ ทรงศิริกุล. 2530. คู่มือการจำแนกครอบครัวปลาไทย. คณะประมง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ
- ธงชัย จำปาศรี. 2542. การศึกษาอนุกรมวิธานของปลาในแม่น้ำยม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การประมง]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- บุญยรัตน์ จันทร์สว่าง และถวัลย์ ชูขจร. 2534. การสำรวจพันธุ์ปลาในบึงมักกะสัน ปี 2532. สถาบันวิจัยประมงน้ำจืด, กรมประมง: กรุงเทพฯ 117:1-15.
- ปรีชา เขียวเจริญ. การศึกษาและจำแนกชนิดปลาน้ำจืดในประเทศไทย. 2515. รายงานประจำปี 2515 หน่วยงานอนุกรมวิธานสัตว์น้ำจืด, กองบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำ กรมประมง หน้า 1-23.
- สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร. 2535. ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1. สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ
- พนม สอดสุข, ข้าเสมอ คงศิริ, รังสรรค์ ไชยบุญทัน และอนุสิน อินทร์ควร. 2531. อนุกรมวิธานของปลาสร้อยสกุล *Cirrhinus* ในประเทศไทย. สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ. กรุงเทพฯ หน้า 1-39.
- ภานุพันธ์ พันธนิตย์. 2543. ความหลากหลายของชนิดปลาในแม่น้ำเจ้าพระยาจากจังหวัดนครสวรรค์ถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การประมง กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รัชฎาภรณ์ กิตติวราชภูรี, ข้าเสมอ คงศิริ, รังสรรค์ ไชยบุญทัน และอนุสิน อินทร์ควร. 2523. การศึกษานิเวศวิทยาบางประการในแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ถึงปากแม่น้ำ จ.สมุทรปราการ. สถาบันประมงน้ำจืด กรุงเทพฯ 138:1-34.
- วิมล เหมะจันทร์. 2528. มีนวิทยา. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิงหา วงศ์โรจน์. 2544. การศึกษาอนุกรมวิธานปลาน้ำจืดในพื้นที่เขตลาดกระบัง. ปัญหาพิเศษ, ภาควิชาชีววิทยา, คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สีปสิน สนธิรัตน์. 2527. ชีววิทยาของปลา. ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล, คณะประมง, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์

_____. 2528. อนุกรมวิธานของสัตว์. คณะประมง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ

สุภาพร สุขสีเหลือง. 2544. มีนวิทยา. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ : กรุงเทพฯ

_____. 2542. บทปฏิบัติการวิชามีนวิทยา. คณะวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ:
กรุงเทพฯ

Jayaram, K.C. 1981. The freshwater fishes of India, Pakistan, Banglerdesh, Burma and Sri Lanka.

Zool. Res. India Calcutta 475(13) : 1.

Kotterat, M. 2001. Fishes of Laos. WHT Publ. Sri Lanka. 198p.

Nelson, J.S. 1994. Fishes of the world, ed 3. John Wiley & Sons, Inc. New York. 600 p.

Rainboth, W.J. 1996. Fishes of the Cambodia Mekong. FAO, Rome. 265p.